

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V KNJIŽNICI IVANA TAVČARJA ŠKOFJA LOKA V LETU 2025

NAMEN IN POSLANSTVO KNJIŽNICE IVANA TAVČARJA ŠKOFJA LOKA

Splošna knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka omogoča lokalni skupnosti dostop do informacij in znanja, zagotavlja osnovno možnost učenja od mladostnika do starostnika, spodbuja samostojno sprejemanje odločitev in kulturni razvoj posameznika in socialnih skupin. Storitve knjižnice so na voljo uporabnikom po načelu enakega dostopa za vse.

CILJI NAKUPA GRADIVA

Z načrtovanjem letnega nakupa knjižničnega gradiva želi knjižnica izpolniti svojo temeljno nalogo po zadovoljitvi potreb vseh uporabnikov, tako dejanskih kot potencialnih. Cilji nakupa so v skladu z navodili sofinancerjev in sicer:

- podpora zagotavljanju splošne dostopnosti raznovrstne in kakovostne založniške produkcije v knjižnični mreži slovenskih splošnih knjižnic,
- izgradnja kakovostnih knjižničnih zbirk, zlasti njihova aktualnost in prilagojenost ugotovljenim potrebam okolja ter ciljem kulturne politike,
- posodabljanje knjižničnih zbirk s knjižnim in neknjižnim gradivom različnih vrst, oblik in dostopnosti, vključno z zagotavljanjem dostopnosti e-knjig v slovenskem jeziku,
- približevanje strokovnim priporočilom o sestavi in obsegu knjižničnih zbirk.

Knjižnica se trudi, da bi pridobila čim več uporabnikov za izposajo gradiva, za iskanje informacij in za vse ostale dejavnosti, ki jih organizira. Z dejavnostmi spodbuja prebivalce k uporabi knjižnice in njenih storitev.

LOKALNA SKUPNOST

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka deluje **na področju štirih občin**. Skupaj deluje šest (6) enot Krajevne knjižnice I in ena enota potujoče zbirke:

- Škofja Loka, (enoti knjižnice osrednja v Škofji Loki in Krajevna knjižnica I na Trati),
- Gorenja vas – Poljane, (Krajevni knjižnici I v Poljanah in v Gorenja vas in lokacija potujoče zbirke na Sovodnju),
- Železniki (Krajevna knjižnica I Železniki),
- Žiri (Krajevna knjižnica I Žiri).

V upravni enoti Škofja Loka, kjer je tudi mreža KIT Škofja Loka, je bilo na dan 01. 01. 2024, 42.765 prebivalcev s stalnim prebivališčem. Število prebivalstva že daljše obdobje postopoma narašča vendar različno v posameznih občinah. Osrednja knjižnica v Škofji Loki je osrednji vir gradiva in informacij tudi za prebivalce ostalih treh manjših občin.

Večina prebivalcev občine Škofja Loka živi v mestu, medtem ko ljudje v treh manjših občinah živijo v manjših krajevnih centrih, predvsem na podeželju Poljanske in Selške doline. Potrebe teh uporabnikov se nekoliko razlikujejo od potreb uporabnikov iz mesta in temu dejstvu je prilagojen nakup gradiva.

Krajevne knjižnice v večji meri obiskuje lokalni, manj mobilni del prebivalstva. To so v največji meri majhni otroci, osnovnošolci in upokojeanci. Zato se pri nakupu gradiva prilagajamo tem potrebam in skupinam uporabnikov.

V treh občinah je **število najmlajših** (od 0 – 14 let) večje od števila starejših (65 let in več)¹. S takimi podatki se lahko pohvalijo le redke občine v Sloveniji. Nakup v krajevnih knjižnicah zato vsebuje večje število naslovov leposlovja, saj želimo ravno mladim privzgojiti ljubezen do branja in jih spodbujati h kvalitetni izrabi prostega časa.

Opozarjamo tudi na **vsakodnevne migracije** v Škofjo Loko, saj se iz Poljanske in Selške doline vsak dan vozi v Škofjo Loko večje število ljudi. Močna tudi dnevna migracija srednješolcev. Zato ima osrednja enota v Škofji Loki večji poudarek pri nabavi strokovnega in poučnega gradiva, ki mladim pomaga pri izobraževanju.

Knjižnica posebno pozornost posveča načelu enake dostopnosti knjižničnega gradiva vsakomur. Tako imamo v občini Žiri in na ožjem področju Škofje Loke organizirano dejavnost **izposoje na dom** za starejše, invalidne in bolne občane.

V letu 2023 je bilo v knjižnico aktivno vključenih 20,8 % vseh prebivalcev, oz. 63,7% vseh prebivalcev do 15. leta starosti.

Stopnja registrirane brezposelnosti po vseh štirih občinah, je pod slovenskim povprečjem. Brezposelni prihaja v knjižnico pregledovat dnevno časopisje, v katerem so oglasi za prosta delovna mesta, mnogi izmed njih pa uporabljajo tudi internet in računalnike v knjižnici.

STRUKTURA IN VELIKOST ZBIRKE

Knjižnica poskuša nakupovati vse vrste gradiva ne glede na njegov medij. Pri nakupu skušamo realizirati predpisana razmerja med naslovi strokovnega in leposlovnega knjižničnega gradiva (60 % : 40 %), znotraj tega pa 25-30 % naslovov za mladino.

Knjižnica zaostaja v fondu in nakupu neknjižnega gradiva. Nakup po Strokovnih priporočilih (2018) sicer načrtujemo, njegova realizacija pa je predvsem zaradi slabe ponudbe težje izvedljiva.

KRITERIJI IZBORA

Pri izboru knjižničnega gradiva upoštevamo naslednje splošne kriterije:

- splošen interes,
- trajna vrednost ali le začasna pomembnost gradiva,
- aktualnost informacij, ki jih prinaša gradivo,
- zanesljivost in natančnost informacij v gradivu,
- jezik, v katerem je gradivo napisano, njegova razumljivost oziroma čitljivost,
- ali je gradivo pomembno za lokalno skupnost oziroma ima domoznanski značaj,
- uveljavljenost avtorja, založnika, ilustratorja, režiserja,
- kreativne, izobraževalne ali tehnične kvalitete,
- primernost glede na starostno stopnjo,
- oblika formata in možnost uporabe,
- cena in možnost dostopa na trgu,
- odnos do obstoječega gradiva v knjižnični zbirki,
- možnost kroženja znotraj obstoječega knjižničnega sistema.

Poleg omenjenih kriterijev pa bomo pri nakupu gradiva iz sredstev države v letu 2024, upoštevali še **priporočila Ministrstva za kulturo**:

Namen sofinanciranja države je nakup knjižničnega gradiva, ki mora v skladu z javnim interesom na področju kulture omogočiti, da bodo splošne knjižnice:

¹ Podatki se nahajajo na internetni strani Statističnega urada RS <http://www.stat.si>: Prebivalstvo (3 alineja): Prebivalstvo-izbrani kazalniki, občine, Slovenija, polletno.

Namen sofinanciranja države je nakup knjižničnega gradiva, ki mora v skladu z javnim interesom na področju kulture omogočiti, da bodo splošne knjižnice: **(MK, 2025)**

- z nakupom izvirne slovenske in kakovostne prevodne literature, humanistike in strokovne literature uresničevale kulturne, izobraževalne, informacijske, raziskovalne in socialne potrebe za vse ciljne skupine uporabnikov v okolju svojega delovanja,
- spodbujale, razvijale in širile informacijsko opismenjevanje,
- podpirale vseživljenjsko učenje in kakovostno izrabo prostega časa,
- omogočale izgradnjo urejenih zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije in
- izvajale dejavnosti, ki prispevajo k razvoju pismenosti in bralne kulture, ter dejavnosti za neformalno in formalno izobraževanje, informiranost, osebni ter osebni razvoj prebivalcev.

Cilji sofinanciranja nakupa knjižničnega gradiva so:

- podpora zagotavljanju splošne dostopnosti kakovostne slovenske založniške produkcije v knjižnični mreži slovenskih splošnih knjižnic, še zlasti zagotavljanje splošne dostopnosti izvirne slovenske in prevodne literature, humanistike ter strokovne literature,
- izgradnja kakovostnih knjižničnih zbirk, zlasti njihova aktualnost in prilagojenost ugotovljenim potrebam okolja,
- posodabljanje knjižničnih zbirk s knjižnim in neknjižnim gradivom različnih vrst, oblik in dostopnosti,
- zagotavljanje dostopnosti zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku,
- približevanje strokovnim priporočilom o sestavi knjižničnih zbirk in
- približevanje strokovnim priporočilom o obsegu knjižničnih zbirk.

Pri pripravi predloga Letnega načrta nakupa knjižničnega gradiva iz državnih sredstev upoštevamo in načrtujemo sofinanciranje nakup s strani Ministrstva v izhodiščni vrednosti 1 evro na prebivalca. Pri tem bomo upoštevali navodila, da bomo sredstva namenili nakupu aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja vseh ciljnih skupin uporabnikov.

Ob tem bomo upoštevali še, da bo gradivo namenjeno:

- podpora zagotavljanju splošne dostopnosti kakovostne slovenske založniške produkcije v knjižnični mreži slovenskih splošnih knjižnic, še zlasti zagotavljanje splošne dostopnosti izvirne slovenske in prevodne literature, humanistike ter strokovne literature,
- izgradnji kakovostnih knjižničnih zbirk, zlasti njihova aktualnost in prilagojenost ugotovljenim potrebam okolja,
- posodabljanji knjižničnih zbirk s knjižnim in neknjižnim gradivom različnih vrst, oblik in dostopnosti, tudi z zagotavljanjem dostopnosti zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku,
- približevanju strokovnim priporočilom o sestavi knjižničnih zbirk in
- približevanju strokovnim priporočilom o obsegu knjižničnih zbirk.

OBSEG LETNEGA PRIRASTA IN RAZPOREDITEV GRADIVA

Vse občine soustanoviteljice so v letu 2024, po deležih in zahtevkih zagotavljale sredstva v planirani višini. Za leto 2025 pa v svojih izjavah zagotavljajo naslednje zneske:

načrtovano za leto 2025:

občina	sredstva 2025	enote knjižnice
Škofja Loka	60.000	Škofja Loka, Trata
Gorenja vas – Poljane	16.000	Gorenja vas, Poljane, Sovodenj
Železniki	14.000	Železniki
Žiri	10.000	Žiri
lastna sredstva	15.000	
SKUPAJ	115.000	

Knjižnica v okviru sredstev kupuje gradivo in stremi k izpolnitvi zadanega nakupa. Opozarjamo, da je višina sredstev nekoliko nižja od potrebnih za doseg standardov. Iz teh sredstev vzdržujemo tudi **potujoči fond** gradiva, ki se glede na potrebe in želje uporabnikov enot seli iz ene krajevne knjižnice v drugo.

V letu 2025 načrtujemo nakup knjižničnega gradiva v skladu s Strokovnimi priporočili (2018), zato **želimo kupiti 11.769 enot knjižničnega gradiva in 250 izvodov serijskih publikacij za vse enote**.

Načrt bomo lahko izpolnili le, če bomo prejeli načrtovana sredstva!

Načrtujemo tudi nakup tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v skladu z normativi.

Razporeditev knjižničnega gradiva v mreži pa določajo:

A. količinsko:

- standardi
- sredstva, ki jih pridobimo za nakup gradiva
- potrebe in povpraševanje uporabnikov

B. vsebinsko:

- **osrednja knjižnica v Škofji Loki**

Prednost dajemo večjemu številu naslovov in manjšemu številu izvodov istega naslova. Glede na cilje načrtovanega nakupa v vse skupine razporejamo gradivo na različnih medijih. Posebno pozornost posvečamo gradivu, ki govori o lokalnem področju v sedanosti in preteklosti.

- **krajevne knjižnice** Gorenja vas, Poljane, Trata, Železniki, Žiri, Sovodenj

Prednost ima:

- gradivo za otroke, tako leposlovje kot strokovna literatura,
- kakovostna domača in prevodna književnost,
- poljudna strokovna literatura,
- strokovna literatura za potrebe dijakov,
- izbor serijskih publikacij, številčno skladien s standardi (30 naslovov).

E-GRADIVO IN VIRI

Knjižnica kupuje tudi e-gradivo. Poudarek je na gradivu iz ponudbe e-knjig v slovenščini. V letu 2025 bomo vključevali vse novo dostopno e-gradivo, ki bo na voljo preko portala COBISS Ela.

Ostalo e-gradivo različnih servisov, ki ga knjižnica ponuja svojim uporabnikom, je dostopno preko osrednje območne knjižnice – Mestne knjižnice Kranj. Gre pretežno za strokovno gradivo v tujih jezikih.

DOMOZNANSKA ZBIRKA

Knjižnica je informacijski servis, zato posveča veliko pozornost gradivu, ki govori o lokalnem področju. Zato knjižnica zbira vse vrste gradiva, ki opisuje zgodovino kraja, njegov kulturni razvoj in etnološko dediščino. Knjižnica si želi, da bi svojim uporabnikom ponudila v pogled in informacijo tudi drobni tisk v tej zbirki, toda to trenutno zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče.

ZAKLJUČEK

V letu 2025 bi morala knjižnica v svoji mreži glede na število prebivalcev in v skladu s Strokovnimi priporočili (2018) načrtovati naslednji prirast:

- **10.691 enot knjižnega gradiva,**
- **1.069 enot neknjižnega gradiva**

Skupaj 11.760 enot knjižničnega gradiva in dodatno **250 izvodov** serijskih publikacij razporejeno na vse lokacije.

Direktor:
mag. Matjaž Eržen

V Škofji Loki, 15. 11. 2024